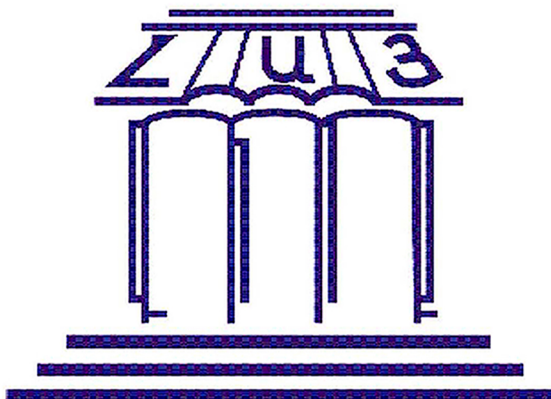

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

3748

ԹԵՄԱԿԱՆ

ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅՈՑ

Վաւերացուած

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԱԿԱՆ ՊԱՏԳՄ. ԺՈՂՈՎԷՆ

I ՅՈՒԼԻՍ 1926 ԻՆ

Տպագրութիւն

Կ. Ս. ՆԵՐՍԷՍ — ՓԱՐԻՋ

1926

281.6

թ-41

28146

թ-կ

ԹԵՄԱԿԱՆ

ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅՈՑ

Վաւերացուած

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԱԿԱՆ ՊԱՏԳՄ. ԺՈՂՈՎԷՆ

I ՅՈՒԼԻՍ 1926ԻՆ

ԱՅՈՒԳՎԱՍԻ
1904

Տպագրութիւն

Կ. Յ. ՆԵՐՍԷՍ — ՓԱՐԻՋ

1926

2001

ԹԵՄԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅՈՑ

Ա. Գ Լ Ո Ւ Խ

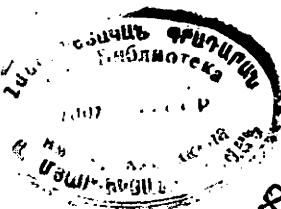
Յօդ. 1. — Համաձայն Նորին Վեհափառութիւն Տ. Տ. Գէորգ Ե. Ամենայն Հայոց Ս. Կաթողիկոսի 20 փետր. 1925 թուակիր և 79 համարաւ կոնդակին, կազմակերպուած է Եւրոպայի Հայոց Եկեղեցական թեմը, Սրբազան Առաջնորդին հովանաւորութեան ներքեւ:

Յօդ. 2. — Եւրոպայի Հայոց եկեղեցական թեմը կը կազմեն այն հայաբնակ վայրերն, որոնք կը գտնուին հետեւեալ երկիրներու սահմաններուն մէջ՝ Ֆրանսա, Անգլիա, Պելճիքա, Հոլանտա, Զուիցերիա, Գերմանիա, Աւստրիա, Իտալիա, Հունգարիա, Չեխո-Սլովաքիա, Եռլո-Սլովիա, Լեհաստան եւ Սպանիա:

Յօդ. 3. — Եւրոպայի Հայոց եկեղեցական թեմն իբր վարչական միութիւն կը բաժնուի հովուական վիճակներու, հիմ ունենալով հայաշատ կեդրոններ:

Յօդ. 4. — Եւրոպայի Հայոց եկեղեցական թեմն ունի հետեւեալ հովուական վիճակները մեծ քաղաքներու շուրջ կեդրոնացած 1) Փարիզ, 2) Մարսել, 3) Լիօն, 4) Մանչեսթր, 5) Լոնտոն, 6) Պրիւքսէլ-Անվերս, 7) Ժընեվ-Լօզան, 8) Պերլին, 9) Միլան, 10) Վիեննա, 11) Պելկրատ, 12) Վարշաւա, 13) Պուտափեշտ:

Յօդ. 5. — Այն հայաբնակ վայրերն որոնք հեռաւորութեան կամ այլ պատճառով չեն կրնար մտնել մերձակայ հովուական վիճակի մը մէջ, կը կազմեն առանձինն կամ հաւաքաբար Եկեղեցական Ներկայացուցչութիւն:

85911-44

446-93 +

Յօդ. 6. — Եւրոպայի Հայոց եկեղեցական թեմը կը գտնուի թեմական Խորհուրդի իրաւասութեան ներքեւ, նախագահութեամբ Սրբազան Առաջնորդին, որը գործադիր իշխանութիւնը կը ներկայացընէ:

Յօդ. 7. — Եւրոպայի Հայոց թեմին ենթակայ բոլոր Հոգեւոր Հովիւները և ազգային վիճակային մարմինները պարտաւոր են հնազանդիլ Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ բազմադարեան կանոններուն, անոնցով իրաւունք ու սովորութիւններուն, և իրաւունք չունին ըստ կամս փոփոխութիւններ, նորութիւններ, կրճատումներ և յաւելումներ կատարելու Հայ Եկեղեցւոյ պաշտամունքին և ծիսակատարութեանց մէջ:

Բ. Գ Լ Ո Ի Խ

Թեմական Ընդհանուր Ժողով

Յօդ. 8. — Եւրոպայի Հայոց եկեղեցական թեմը ունի թեմական Ընդհ. Ժողով մը, բաղկացած վիճակային Ընդհ. Ժողովներու կողմէն ընտրուած պատգամաւորներէ, և որը Եւրոպայի Հայ Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ պատկանող բոլոր գաղութային եկեղեցական համայնքներուն ներկայացուցչական ժողովն է:

Յօդ. 9. — Թեմական Ընդհ. Ժողովի պատգամաւորներու բաշխումն ըստ վիճակներու հետեւեալն է. Փարիզ 6, Մարսէյլ 5, Լիօն 4, Մանչեսթըր 2, Լօնտոն 2, Պրիւքսէլ 1, Անվերս 1, Ժընէվ 1, Լօզան 1, Պերլին 1, Միլան 1, Վիեննա 1, Պելլրատ 1, Վարշավիա 1, Պուտափեշտ 1:

Յօդ. 10. — Թեմական Ընդհ. Ժողովի անդամները կ'ընտրուին վեց տարուայ պայմանաժամով և ամէն երկու տարին 1/3ը կը փոխուի: (Տես մանրամասնութիւններն Ներքին Կանոնագրի մէջ):

Յօդ. 11. — Թեմական Ընդհ. Ժողովը կ'ունենայ տարին մէկ նստաշրջան, ամէն տարի Մարտ ամսոյ մէջ, հրաւիրուելով Սրբազան Առաջնորդին կամ Մայր-Դիւանին կողմէ:

Յօդ. 12. — Ընդհ. Ժողովին նախագահն է Եւրոպայի Հայոց Առաջնորդը:

Յօդ. 13. — Ընդհ. Ժողովը բացառաբար նիստի կը հրաւիրուի.

ա) Մայր-Դիւանին կողմէն՝ հաւանութեամբ Առաջնորդին, կամ՝

բ) Թեմական Կեդր. Խորհուրդին կողմէ, և կամ՝

գ) Ընդհանուր Ժողովի 10 անդամներուն գրաւոր դիմումին վրայ:

Յօդ. 14. — Ընդհ. Ժողովի Մայր-Դիւանը չի կրնար անդամակցիլ թեմական Կեդր. Խորհուրդին:

Յօդ. 15. — Ընդհ. Ժողովը կը մշակէ և գործադրութեան կը դնէ իր ներքին կանոնադիրը, որով պիտի կառավարուի սոյն ժողովը:

Յօդ. 16. — Ընդհ. Ժողովոյ պարտականութիւններն են.

ա) Կատարել Առաջնորդի ընտրութիւն,

բ) Ընտրել թեմական Կեդրոնական Խորհուրդ,

գ) Որոշել Եւրոպայի Հայոց Առաջնորդարանի տարեկան պիւտճէն և իւրաքանչիւր վիճակի այդ պիւտճէին մասնակցութեան քանակը:

դ) Քննել թեմական Կեդր. Խորհուրդի նախորդ տարւայ գործունէութեան բարոյական և նիւթական համարատուութիւնը:

ե) Լսել Առաջնորդին դէմ եղած օրինաւոր գանգատներն և հաստատուելու պարագային տալ համապատասխան որոշում, ձայներու 2/3ի մեծամասնութեամբ:

զ) Առաջնորդին հրաժարումով կամ մահուամբ թեմական Կեդր. Խորհուրդը կ'ընտրէ առաջնոր-

դական Տեղապահ մը, որը պարտի վեց ամսուան ընթացքին Առաջնորդին ընտրութիւնը կատարել տալ:

Յօդ. 17. — Թեմական Ընդհ. ժողովի գումարումը օրինական է երբ ընտրուած պատգամաւորներու կէսէն մէկ աւելին ներկայ են, և որոշումները կը կայանան ձայներու հասարակ մեծամասնութեամբ: Իսկ կանոնադրութեան յօդուածներու փոփոխութեան համար կը պահանջուի ձայներու 2/3ը:

Յօդ. 18. — Եւրոպայի Հայոց առաջնորդական Թեմին մէջ գտնուող հայ եկեղեցական շարժուն և անշարժ բոլոր հարստութիւնները սեփականութիւնն են Հայ Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ և այդ իրաւունքը պէտք է ապահովել երկրին օրէնքներուն համաձայն:

Գ. Գ Լ Ո Ի Խ

Թեմական Կեդրոնական Խորհուրդ

Յօդ. 19. — Եւրոպայի Հայոց եկեղեցական Թեմին վարչական մարմինն է Թեմական Կեդրոնական Խորհուրդը, որ կ'ընտրուի Ընդհ. ժողովէն՝ երկու տարուան շրջանով, բաղկացած է 11 անդամներէ, որոնք վերընտրելի են և որուն նախագահն է Թեմին Սրբազան Առաջնորդը:

Յօդ. 20. — Թեմական Խորհուրդը կը վարէ Եւրոպայի Թեմին ընդհանուր հոգեւոր, կրթական, վարչական ու տնտեսական գործերը. իր պարտականութիւններն են.

ա) Հսկել ժողովրդեան հոգեւոր պէտքերուն անթերի գոհացման,

բ) Զանալ հաստատել ուր որ չկան եկեղեցիներ ու կրթարաններ և հետեւիլ Թեմին բոլոր եկեղեցական և կրթական բարեկարգութեան:

գ) Պահպանել ազգային սովորութիւններն և

մասնաւորապէս մայրենի լեզուն ու աջակցիլ ամէն ձեռնարկի, որ սոյն նպատակին կը ծառայէ:

դ) Յառաջ բերել հանրային եւ անհատական նուիրատուութիւններ եւ այլ միջոցներ, ի նըպաստ թեմական կեդր. սնտուկին և հաստատել եկեղեցական-կրթական տարեվճար իւրաքանչիւր ազգայինի վրայ:

ե) Մշակել Թեմի երեւմտքի նախահաշիւը և առջարկել ի հաստատութիւն Թեմական Ընդհ. ժողովին:

զ) Ապահովել Առաջնորդարանի նիւթականը:

է) Հսկել եկեղեցական մատեաններու կանոնաւորութեան և կազմել տարեկան տեղեկագիր ծննդեան, ամուսնութեան, մահուան և մարդահամարի:

ը) Պատրաստել տեղեկագիր տարեկան գործունէութեան Թեմական Ընդհ. ժողովին ներկայացնելու համար:

Յօդ. 21. — Թեմական Խորհուրդին ղեկանք կը կազմեն Ատենապետը, Փոխ-Ատենապետը, Ատենադպիրը և Գանձապետը, որոնք կ'ընտրուին Թեմական Խորհուրդի անդամներէն:

Յօդ. 22. — Թեմական Խորհուրդը կ'ընտրէ օժանդակ մարմիններ. մասնաւոր պէտքերու առթիւ և անոնց իւրաքանչիւրին աւանդապետ կը նշանակէ իր անդամներէն մէկը:

Գ. Գ Լ Ո Ի Խ

Թեմակալ Առաջնորդ

Յօդ. 23. — Եւրոպայի Հայոց Առաջնորդը կ'ընտրուի Եւրոպայի Թեմին Ընդհանուր ժողովէն և կը տեղեկագրուի Ամենայն Հայոց Վեհ. Հայրապե-

տին, ստանալու համար Հայրապետական կոնդակ:
Յօդ. 24. — Թեմակալ Առաջնորդին տեսչու-
թեան տակ կը գտնուին բոլոր հոգեւոր հովիւները.
քահանաները և Եւրոպայի թեմին մէջ գտնուող
բոլոր հայ հոգեւորականները:

Յօդ. 25. — Առաջնորդին աթոռավայրն է Փա-
րիզ. անոր բացակայութեան՝ թեմական կեդրոնա-
կան Խորհուրդին կը նախագահէ առաջնորդական
Փոխանորդը, որ կ'ընտրուի Առաջնորդին կողմէ:

Ե. Գ Լ ՈՒ Խ

Կրօնական ժողով

Յօդ. 26. — Կրօնական ժողովը կ'ընտրուի Եւ-
րոպայի Հայոց թեմական Ընդհ. ժողովէն, կը բաղ-
կանայ հինգ անդամներէ և երկու տարուան շրջա-
նով, որոնք վերընտրելի են:

Յօդ. 27. — Կրօնական ժողովոյ նախագահն է
թեմակալ Առաջնորդը:

Յօդ. 28. — Կրօնական ժողովոյ բնական անդամ
կը համարուին Եւրոպայի Հայոց հովուական վիճակ-
ներու հոգեւոր հովիւները, երբ Փարիզ կը գտնուին:

Յօդ. 29. — Կրօնական ժողովը նախագահու-
թեամբ Սրբազան Առաջնորդին, իրաւասու է դա-
տելու ամբաստանեալ եկեղեցականները:

Զ. Գ Լ ՈՒ Խ

Դատաստանական Ասեաններ

Յօդ. 30. — Ամուսնական վէճերը կը քննուին
Դատաստանական Խորհուրդին կողմէ, որ կը բաղ-
կանայ թեմական կեդր. Խորհուրդէն ընտրուած
երկու կրօնական և երկու աշխարհական անդամ-
ներէ, որոնց կը նախագահէ Փարիզի հոգեւոր Հո-
վիւր: Խորհուրդը ունի նաեւ իրաւաբան վճարեալ

քարտուղար մը, որ նախագահին հետ միասին
պատասխանատու է արձանագրութեանց և որ նա-
խագահին հետ պիտի ստորագրէ Խորհուրդին
ամուսնական խնդիրներու վերաբերեալ տեղեկա-
գիրները:

Յօդ. 31. — Դատաստանական Խորհրդոյ պար-
տականութիւնն է իր քննութեան յանձնուած
խնդիրներու մասին երկու կողմերը լսել, հարկ եղած
քննութիւնները կատարել և եզրակացութիւնը տե-
ղեկագրել Ս. Առաջնորդին:

Յօդ. 32. — Սոյն տեղեկագիրները Ս. Առաջ-
նորդին կողմէ կը յղուին Ատեանի մը, որ կը բաղ-
կանայ թեմական Խորհուրդէն ընտրուած երեք
կրօնական և երեք աշխարհական անդամներէ, որուն
պաշտօնն է իրեն յանձնուած տեղեկագիրներու
վրայ ամուսնական դատերը լուծել և պատճառա-
բանեալ վճիռը արձակել, քննելով թուղթերը, ի
հարկին լսելով երկու կողմերը և կատարելով իր
յարմար դատած քննութիւնները:

Յօդ. 33. — Սոյն Ատեանին վճիռները կը ղըր-
կուին Ս. Առաջնորդին, որ կամ կը հաստատէ զայն
և կամ ի հարկին կը վերադարձնէ Ատեանին, կրկին
քննուելու համար:

Յօդ. 34. — Եթէ նախադատ Ատեանը յետ կրկին
քննութեան իր նախորդ որոշման վրայ պնդէ, այն
ատեն Ս. Առաջնորդը կամ կը վաւերացնէ և կամ
կը ներկայացնէ Ն. Ս. Օծութեան Ամենայն Հայոց
Հայրապետին բարձրագոյն վճռին:

Յօդ. 35. — Դատաստ. Խորհուրդը և նախադատ
Ատեանը կ'ընտրուին երկու տարուան համար, եւ
վերընտրելի են:

է. Գ Լ Ո Ի Խ

Վիճակային Ընդհանուր Ժողով

Յօդ. 56. — Իւրաքանչիւր Վիճակ ունի իր Ընդհանուր Ժողովը, որուն մասնակցելու կը հրաւիրուին այն երկսեռ ազգայիները, որոնք արձա նագրուած են եկեղեցւոյ մատեանին մէջ եւ յօգուտ եկեղեցւոյ իրենց տարեկան տուած են եւ լրացուցած 20 տարին:

Յօդ. 57. — Վիճակային Ընդհ. Ժողովը կը գումարուի տարին առնուազն մէկ անգամ՝ յատուկ հրաւիրագրով:

Յօդ. 58. — Վիճակային Ընդհանուր Ժողովը կը զբաղի վիճակին եկեղեցական, կրթական, վարչական եւ մատակարարական գործերով:

Իր գլխաւոր պարտականութիւններն են. —

ա) Ընտրել եւ արձակել տեղական Հոգեւոր Հովիւները եւ ենթարկել թեմական Առաջնորդին վաւերացման:

Ծանօթ. — Հոգեւոր Հովիւներու ընտրութիւնը կը կատարուի թեմական Կեդրոնական Խորհուրդէն զըրկուած եռապատիկ ցանկի մը վրայէն, սակայն վիճակային ընդհ. Ժողովները կրնան այդ ցանկէն դուրս հոգեւորականներ եւս ընտրել Առաջնորդին վաւերացմանը ենթարկելու պայմանաւ:

բ) Ընտրել Վիճակային Խորհուրդը,

գ) Քննել Վիճակային Խորհուրդի տարեկան բարոյական եւ նիւթական գործունէութեան համարատուութիւնը,

դ) Խորհրդակցիլ Վիճակին ընդհանուր հոգեւոր պէտքերուն մասին,

ե) Վիճակային Ընդհանուր Ժողովոյ նախագահն է տեղւոյն հոգեւոր հովիւը:

Ը. Գ Լ Ո Ի Խ

Վիճակային Խորհուրդներ

Յօդ. 59. — Հովուական վիճակներու գործերը կեդրոնացած են վիճակային Խորհուրդներու մէջ, որոնք բաղկացած են 3-7 անդամներէ, նախագահութեամբ հոգեւոր հովիւներու:

Յօդ. 40. — Վիճակային Խորհուրդներու անդամները կ'ընտրուին վիճակներու Ընդհանուր Ժողովներէն երկու տարուան համար:

Յօդ. 41. — Վիճակային Խորհուրդներու պարտականութիւնները գլխաւորաբար հետեւեալներն են. —

ա) Հոգ տանիլ Վիճակին եկեղեցիներուն բարեգարդութեան եւ հոգեւոր մատակարարութեան անթերի կատարման,

բ) Կազմել տեղական ելեւմուտքի տարեկան նախահաշիւը,

գ) Ապահովել հոգեւոր հովիւին եւ քահանաներուն նիւթականը,

դ) Եկեղեցական շարժուն եւ անշարժ գոյքերու շահաւէտ տնտեսութիւնը ապահովել,

ե) Իւրաքանչիւր վիճակի հայաշատ կեդրոններու մէջ հաստատել մանկապարտէզ-նախակրթարաններ,

զ) Կեդրոնէն ղրկուած վիճակագրական մատեաններու մէջ արձանագրել ծնունդները, ամուսնութիւնները եւ մահերը ու կազմել մարդահամարի կանոնաւոր տոմարներ:

է) Տարեկան տեղեկագիրներ ներկայացնել թեմական Կեդր. Խորհուրդին, իր գործառնութեանց մասին առ ի գիտութիւն,

ը) Վիճակին տարեկան եկամուտէն բաժին հանել թեմական կեդր. սնտուկին,

3409

թ) Ներկայացնել բարոյական եւ նիւթական համարատուութիւն Վիճակային Ընդհ. Ժողովին:

Մանօթ . — Հովուական վիճակները կեդրոնի թեմական Վարչութեան եւ Առաջնորդին կապուած ըլլալով եւ ընդհանուր շղթային մէկ օղակը կազմելով հանգերձ, կը կառավարուին իրենց վիճակային գործերուն մէջ իրենց ներքին յատուկ կանոնադրներով, պայմանաւ որ ասոնք չի հակասեն ներկայ կանոնագրի եկեղեցական հիմնական սկզբունքներուն:

Յօդ. 42. — Հովուական վիճակներու մօտաւոր եւ հեռավոր բոլոր հայաբնակ տեղերու մէջ կը կազմուին Հոգաբարձութիւններ, որոնք Վիճակային Խորհուրդներու պարտականութիւններն ունին եւ ենթակայ են Վիճակային Խորհուրդին:

Թ. Գ Լ Ո Ի Խ

Եկեղեցական ներկայացուցիչներ

Յօդ. 43. — Եկեղեցական ներկայացուցիչները կ'ընտրուին տեղական համայնքին կողմէ. իսկ ուր որ ծխական համայնքը ցրուած ըլլալով հնարաւորութիւն չունի հաւաքաբար գործելու, կը նշանակուին Ս. Առաջնորդին կողմէ:

Յօդ. 44. — Եկեղեցական ներկայացուցիչները պարտաւոր են հաշիւ տալ իրենց գործունէութեան մասին ուղղակի կեդրոնին:

Յօդ. 45. — Եւրօպայի Հայոց թեմական սոյն կանոնագրութիւնը 6 ամիսէն առաջ վերաքննելի չէ:

Յօդ. 46. — Ներկայ պատգամաւորական ժողովին բացառիկ պաշտօնը կը վերջանայ այս շրջանին, անմիջապէս որ իր օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրները լուծէ, սոյն կանոնագիրը պատրաստէ եւ թեմական Խորհուրդին ու Առաջնորդի ընտրուութիւնն կատարէ:

